

MA & HOLNAP

Területfejlesztési és Környezetvédelmi folyóirat

„Románia Ante portas”

Románia a csatlakozás előtt

Történelmi pillanatok előtt a fejlesztéspolitika

*Szegvári Péter
a kistérségekről és a régiókról*

Öt év számokban

Ma&Holnap történelem

A zöld fejlesztések éve

Beszélgetés Persányi Miklós környezetvédelmi miniszterrel

Védnökök:
Baráth Etele
Herényi Károly
Illés Zoltán
Kupa Mihály

A szerkesztőbizottság elnöke:

Szalóki Gyula
főtanácsadó Magyar Országgyűlés
Környezetvédelmi Bizottsága

A szerkesztőbizottság tagjai:

Bajor Tibor
politikai főtanácsadó
Ministerelnöki Hivatal

Láng István
akadémikus
Magyar Tudományos Akadémia

Olajos Péter
képviselő
Európai Parlament

Sindelyes Gábor
szakmai főtanácsadó
Környezetvédelmi és Vízügyi
Minisztérium

Szaló Péter
elnök
Nemzeti Fejlesztési Hivatal

Rajcsányi Péter
IB elnök
Jóreménység Alapítvány

Veres Lajos
elnök, vezérigazgató
Hazai Térségfejlesztő Rt.

Tarján Lászlóné
ny. államtitkár
Magyarországi Zöldkereszt Szervezet elnöke

Főszerkesztő:
M. Kende Péter

Lapigazgató:
Scodnik Kinga

Főszerkesztő-helyettes:

Fülöp Mónika
Olvasószerkesztő:
Ágoston István

Környezetbiztonság rovat vezetője:
Csiszár Tamás

Elkerülő utakon rovat vezetője:

Varga Barbara
Szerkesztők:
Főnyad Judit,
Jerabek-Cserepes Csilla,
Simonyi Péter,
Töröcsváry Zsuzsanna

Tördelő-szerkesztő:
Sebestyén Zoltán

Marketing tanácsadó:
Lódi János

Felelős kiadó:
a Zephír Kiadó Kft.
Scodnik Kinga ügyvezető igazgató

Szerkesztőség címe:

1036 Budapest, Lajos u. 63.
Tel: 388-19-13 / Fax: 368-96-37

www.maesholnap.hu

e-mail:

szerkesztoseg@maesholnap.hu

Készült a PAUKER Nyomdaipari Kft.
gondozásában

1047 Budapest, Baross u. 11-15.
ISSN-1587-0375

TART

03 HÁRMAS OLDAL

HIÁBAVALÓSÁGOK –
VALÓSÁGOK

M. Kende Péter bevezetője

06 EURÓPA TERV

GONDOLKODJUNK EGYÜTT
MAGYARORSZÁG JÖVŐJÉRŐL!
Szakmai konferencia
összefoglaló

09 HOZZÁSZÓLÁS

KONSZENZUS ÉS REFORMOK
KELLENEK A SIKERHEZ

10 KÖRNYEZETVÉDELLEM

A ZÖLD FEJLESZTÉSEK ÉVE
Beszélgetés Persányi Miklós
környezetvédelmi miniszterrel

12 CIVIL KÖRNYEZETVÉDELLEM

ZÖLD FEJLESZTÉSEK ÉVE
2005-BEN?

14 EURÓPA MAGAZIN

„ROMÁNIA ANTE PORTAS”

16 VIRÁGOS MAGYARORSZÁGÉRT

GYÖNGYSZEM A SZIGETKÖZ
SZÍVÉBEN

17 MA&HOLNAP

5 ÉV SZÁMOKBAN

18 BERUHÁZÁS, TECHNOLOGIA, INNOVÁCIÓ

MÁR ÜZEMEL AZ ÚJ KŐBÁNYAI
ERŐMŰ

19 KÖRNYEZETBIZTONSÁG

AZ ÓSLÉGKÖRTŐL AZ
ÓZONLYUKIG II.

20 ENERGIA

BIOMASSZA ERŐMŰVEK
EGYESÜLÉS ALAKULT

21 MEGÚJULÓ ENERGIA

HARMÓNIABAN
A TERMÉSZETTEL

22 TÖRVÉNYSZEMLE

A MAGYARORSZÁGI
PRIVATIZÁCIÓ „HATÁSA”
A HELYI ÖNKORMÁNYZATOK
GAZDÁLKODÁSÁRA

24 GAZDASÁG ÉS KÖRNYEZETVÉDELLEM

HATMILLIÁRDOS
SZENNYVÍZBERUHÁZÁS
A VELENCEI-TÓNÁL

26 FOGLALKOZTATÁSPOLITIKA

VALÓDI PÁRBESZÉDET
AKARUNK A TÁRSADALOMMAL

28 GAZDASÁG ÉS KÖRNYEZETVÉDELLEM

KÉNTELENÜL

31 RÉGIÓFILM

„TÉR-ERŐ” A HÁLÓZAT TV-BEN

32 RÉGIÓHÍRADÓ

38 HÍREK

40 TERÜLETFEJLESZTÉS

TÖRTÉNELMI PILLANATOK
ELŐTT A MAGYAR
FEJLESZTÉSPOLITIKA
Szevári Péter a kistérségekről
és a régiókról

Lapunk Civil Diplomával
kitüntetett folyóirat.

E szám támogatói:
Ministerelnöki Hivatal,
Országos Környezetvédelmi
Tanács

Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiatitkárja az
»OBSERVER« 1084 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738, Fax: 303-4744
E-mail: marketing@observer.hu
http://www.observer.hu

Címlapon: Művészeti Akadémia üvegkupolája,
Drezda

Címlap fotó: STUDIO BAKOS

Hátsó borító fotó: STUDIO BAKOS, Archiv

Hátsó borítótér: Fülöpke

Az űslégekörtől az ózonlyukig II.

Vajon milyen anyagok alkotják a Földet burkoló levegőóceánt, melyek lehetővé teszik életünket? Belélegzett gázai életben tartanak, bizonyos rétegei a káros sugaraktól védenek meg. A levegő nyersanyagot szolgáltat, feltételeket teremt a tüzelőanyagok égéséhez, rezgéseivel a szóbeli kommunikációt segíti. Aki pedig gyönyörködni akar, azt is megajándékozza a kék égbolt és a felhők látványával.

A légkör különböző gázok keveréke, ezenkívül szilárd és cseppfolyós alkotóelemek (aeroszol részecskék) is előfordulnak benne szétszórt (diszperz) állapotban.

A légköri gázok

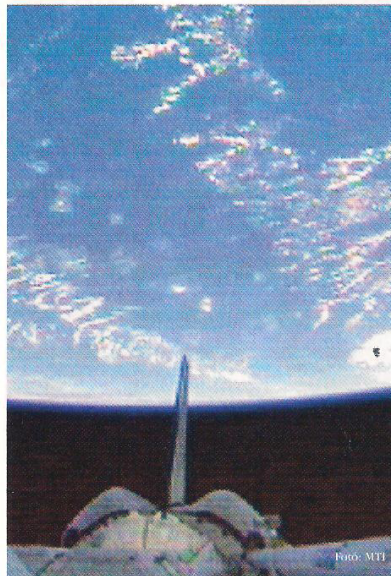
Relatív mennyiségük szerint lehetnek fő összetevők, illetve kis koncentrációjú nyomgázok. Külön kell foglalkoznunk az úgynevezett üvegházhatású gázok csoportjával is. Azokat a gázokat nevezzük így, amelyek a Föld által kisugárzott infravörös sugarak egy részét elnyelik, és megemelik a Föld-légkör rendszer hőmérsékletét. A légköri üvegházhatás nagy részéért a vízgőz a felelős, a többi, hasonlóan viselkedő gáz aránya jóval kisebb.

A légkörben található szilárd és cseppfolyós anyagokat aeroszol részecskéknek nevezzük. Természetes (sivatagi porvihar, vulkán) vagy antropogén (gyárak, járművek szennyezőanyagai) eredetűek. Mennyiségük általában csekély, ennek ellenére komoly szerepük lehet a Föld klímájának alakulásában.

A légkör szerkezete

A Föld légköre különféle gázok elegyből áll. A légkör alsó, mintegy 85 kilométer vastag rétegében a relatív összetétel viszonylag állandó (homoszféra), e felett azonban a közepes molekulatömeg a magasság növekedésével csökken (heteroszféra). A bioszféra (az élet tere) a maga 20 kilométeres vastagságával csupán a Földet körülvevő vékony réteg. Itt diffúziós folyamatok biztosítják az állandó molekulatömeget, míg a heteroszférában a sugárzás hatására a levegőt alkotó gázmolekulák disszociációja következtében a közepes molekulatömeg csökken.

A homoszférát három további rétegre osztjuk. A legfelső réteg a

mezoszféra, a középső a sztratoszféra, a legalsó, a földfelszínnel érintkező réteg a troposzféra. A sztratoszférában a hőmérséklet az ózon sugárzáselnyelő hatására a magassággal nő. A magassággal növekvő hőmérséklet miatt itt már gyenge a keveredés. Az ózon sugárzáselnyelő tulajdonsága igen fontos szerepet játszik a földi élet megővésében. Nem elhanyagolható azonban az aeroszol réteg Földre irányuló, sugárzást gyengítő hatása sem.

A Föld kisugárzása is jelentős, ez azonban a nagyobb hullámhossz tartományban történik. Az úgynevezett üvegházhatás igen fontos a földi élet szempontjából: e nélkül a bolygó átlaghőmérséklete csak -18 Celsius-fok lenne, szemben a tényleges +15 Celsius-fokkal, ami 33 Celsius-fok többletet jelent. A Földre érkező és a Földet elhagyó sugárzás globálisan egyensúlyban van. A sugárzási egyensúly csak éves átlagban és a bolygó egészére érvényes. A Föld egyes részein azonban a sugárzási mérleg jelentős eltérést mutathat. Az egyenlítőnél például

dául a beérkező energia meghaladja a kisugárzott energiát, míg a sarkok közelében nagyobb a kisugárzott energia, mint a beeső. A felszíni mérleg különbségei okozzák a horizontális légmozgásokat, a földi szélrendszereket.

A négy gázréteg

Az egyes rétegek a földi élet szempontjából más-más jelentőséggel bírnak. A troposzféra nemcsak azért a legfontosabb a számunkra, mert benne élünk, hanem, mert itt zajlik a legtöbb időjárási és klimatikus folyamat is. A sztratoszféra jelentőségét az ózonréteg adja, amely elnyeli a Nap ártalmas ibolyántúli sugárzásának nagyobbik részét. Ennek következtében mintegy 10 Celsius-fokra melegszik fel itt a levegő. Bár a mezoszférában nagyon alacsony a levegő sűrűsége, ahhoz még elegendő, hogy a légkörbe érkező meteoritokat a súrlódás elégesse. A termoszférában a hőmérséklet a több ezer fokot is eléri, azonban a levegő ritkasága miatt alig tartalmaz hőenergiát. Az itt elhelyezkedő ionoszféra a telekommunikációban játszik fontos szerepet, mert rétegei visszaverik a különböző hullámhosszúságú rádióhullámokat, és lehetővé teszik a rádiózást. A mintegy 700 kilométernél kezdődő exoszférában a levegő tovább ritkul, és több tízezer km vastag rétegen keresztül fokozatosan megy át a kozmosz légtüres terébe.

A Föld legkülső rétegét alkotó magnetoszféra bizonyítja, hogy még 60 000 kilométer felett is fogva tart a Föld mágneses tere elektromosan töltött részecskéket. A magnetoszféra fontosságát az adja, hogy a napkitörések, az úgynevezett flarek alkalmával a Nap felől érkező elektromos részecskéket elteríti, és így mint a légkör legkülső szűrője óvja a Földet.

Komjáthy László

Belügyminisztérium KOK